

Ur Frisinnade landsföreningens valprogram 1917.

1. Oryggligt vidhållande av en opartisk neutralitet. Organiserat fredsarbete för en varaktig fred. Ett enigt Norden. Riksdagens kontroll över utrikespolitiken.
2. Rustningsbördornas avveckling genom mellanfolkliga överenskommelser. Försvarsväsendets avpassande efter våra förhållanden och tillgångar.
3. Svenska folkets fulla självstyrelse. Lika kommunal rösträtt för alla medborgare som betala skatt. Politisk rösträtt och valbarhet även för kvinnor. Ett parlamentariskt styrelsesätt. Öppen omröstning i riksdagen.
4. Samvetsfrihet, yttrande- och tryckfrihet samt grundlagsstadgad samlingsfrihet.
5. Strängt sparsam och starkt kontrollerad statshushållning.
6. Rättvis beskattning. Effektiv kommunal skattereform.
7. Folkbildningens höjande. Folkskolan bottenkola med lämpliga påbyggnader.
8. Sociala reformer. Obligatorisk sjukförsäkring med moderskapsunderstöd. Bekämpande av oförvållad arbetslöshet. Begränsning av natt- och söndagsarbetet. Maximalarbetsdag i vissa yrken. Humaniserad fattigvårdslagstiftning.
9. Kamp mot rusdrycksbruket. Folkflertalets vilja grundval för rusdryckslagstiftningen.
10. Klok och framsynt handelspolitik. Front mot jobberiet. Främjande av landets egen produktion.
11. Jordbrukets kraftiga höjande. Bondeståndets och den jordbrukande befolkningens värnande. Mot bolagsvälde, vanhävd och jordspekulation. Rättvist avvägande av kristidsåtgärderna. Obemedlades jordbruksförvärv främjas. Kolonisering av Norrland.
12. Främjande av industri, handel och hantverk. Statsdepartement för handel, industri och sjöfart. Utveckling av kommunikationerna. Verksam statskontroll över trustbildningar. Vattenfallens utnyttjande. Elektrisk energi för jordbruk och andra näringar. Kontroll över prisen på elektrisk kraft.

Bondeförbundets valprogram

Jan. 1917
hösten 1917.

Det valprogram, som Bondeförbundet ställer till jordbruksnäringens män, vädjar i enkla, klara färger till jordbruksbefolkningen ur skilda läger, att enigt sluta sig kring förbundets program och giva det sitt stöd vid valet. Vi vädja till den samhörighetskänsla, som måste förena de svenska bönderna, samla de spridda skarorna och slå ett stort slag för Sverges urgamla frihet och oberoende, för jordbruksnäringens återuppstående ur ett nesligt och förlamande förtryck.

Bondeförbundet vill allvarigt hävda jordbruksbefolkningens rätt att få sin näring jämställd med andra; vi begära inga särskilda förmåner, intet understöd från det allmännas sida, endast full rättvisa. I kampen för detta mål äro vi icke blinda för andras rättfärdiga samhällskrav.

Höjandet av landets andliga och materiella kultur är en av huvudpunkterna i Bondeförbundets program. Stödjande av varje samhällslik strävan, som avser att höja vårt folk i religiöst, sedligt, moraliskt och nykterhetshänseende samt allmänvälmågans höjande.

Ett fullt effektivt försvaret inom ramen av landets ekonomiska bärkraft, men med nödig hänsyn till att ej jordbruket berövas allt för stor arbetskraft, särskilt under skördetiden, i förening med skolundervisning i ämnen, som hava betydelse för det praktiska livet.

Kreditens ordnade för jordbruket, det större såväl som

det mindre, är en vitalfråga, som Bondeförbundet vill föra fram. De stora banksammanslagningarne, som hota att av landets banker skapa en enda stor trust, där ett enkelt bolagsstämmobeslut kunde ruinera tusentals svenska medborgare, göra oss allvarliga bekymmer. På ett praktiskt och ändamålsenligt sätt måste jordbrukets kreditförhållanden ordnas, och detta synes oss lämpligast ske om kommunerna så småningom bliva sina medlemmars länegivare.

Full likställighet i beskattningshänseende mellan landsbygden och städerna.

Förbud för enskilda och bolag att genom monopol, trustar etc. utnyttja det belintiga tullskyddet för egen vinning och såmedelst efter godtycke beskatta den stora allmänheten.

Vår själväganderätt och den enskilde individens handels- och rörelsefrihet vilja vi med alla medel försvara och varje försök att överföra skatter på jorden enligt de georgistiska principerna måste förhindras.

Författningsfrågorna.

Bondeförbundet anser icke tiden lämplig, att på sitt program upptaga en förändring av den 40-gradiga skalan.

När Bondeförbundet vidare förklarar sig vara motsärandare till kvinnans politiska rösträtt, vill det därmed icke underkänna kvinnans värdefulla insats i det samhällsdanande arbetet, men med en sådan reform genomförd, ligger det i öppen dag,

att landsbygdens intressen skulle bli va mycket tillbakasatta. I städerna kunna både män och kvinnor mycket väl rösta med, ty vallokalen är ofta belägen tvärs över gatan. Men på landet har man ofta milslånga vägar, och man och hustru kunna ofta icke komma ut samtidigt för tillsynen av barn och kreatur. Följden skulle bli, att städer och tätare bebyggda samhällen skulle få sin rösträtt fördubblad, under det att landsbygden, på grund av nämnda förhållanden skulle få sin rösträtt så gott som oförändrad. Då röstningen redan nu är sämre på landsbygden än i städerna, skulle med kvinnlig rösträtts införande landsbygdens röst-

Bondeförbundets förtroenderåd.

Socialdemokratiska partistyrelsen sammanträdde på söndagen i Stockholm till ordinarie årsmöte under ordförandeskap av H. Branting och Herm. Lindqvist.

Dagordningen upptog bl. a. en del frågor rörande höstens riksdagsmannaval. Vissa beslut rörande agitationen fattades. Dessutom beslöts företaga insamling till valfonden.

I fråga om partibeteckningen gjordes följande uttalande:

"Vid höstens val skall partiet använda egen partibeteckning — Arbetarepartiet — samt egna listor och må gemensam partibeteckning med annat parti endast i undantagsfall få förekomma efter samråd mellan partistyrelsens verkställande utskott och vederbörande partidistrikts styrelse."

rätt icke bli stort större än en tredjedel av städernas och därtill vill ingen tänkande lantbo medverka.

Med stora förhoppningar förlitande sig på den samhörighetskänsla, som måste binda jordbrukarne samman i ett enigt, starkt målmedvetet och fosterälskt parti går Bondeförbundet nu till val.

Hård har valstriden utlovats av de andra partierna. Vi tvivla icke på att så sker, men desto mer gäller det då för oss att hålla samman.

Enade vi stå, men söndade vi falla.

Partistyrelsen om villkoret för gemensam partibeteckning.

Från en del av det vänstersocialistiska partiets valledningar ute i landet ha framställningar gjorts till det gamla partiets distriktsstyrelser om gemensam partibeteckning. Med anledning av detta har partistyrelsens verkställande utskott gjort ett uttalande, i vilket erinras om att partistyrelsen tidigare beslutat att gemensam partibeteckning med annat parti endast må förekomma i undantagsfall. Skola överenskommelser träffas med det nya partiet om gemensam partibeteckning, heter det, så förutsätter detta emellertid en i väsentlig mån förändrad hållning under valrörelsen från detta partis sida.

Det nya partiet begagnar valrörelsen väsentligen till att blåsa till strids emot Sveriges socialdemokratiska arbetareparti; dess uppträdande vid valmötet har i mycket högre grad till syfte att nedsvärta och misstänkliggöra detta parti än att rikta valmännens uppmärksamhet på faran av ett fortsatt högervälde. Partistyrelsen anser sig därför böra förklara att sådana överenskommelser om gemensam partibeteckning icke kunna medgivas med mindre det nya partiets valledningar å de orter där gemensam partibeteckning skall ifrågakomma förbinda sig att se till att dess partis valrörelse riktas mot högern och icke emot Sveriges socialdemokratiska arbetareparti.

Till Sveriges valmän!

Övertygade om att året valstrid kan få vittgående följder för det svenska rikets framtid, rikta vi den allvarligaste mening till alla i sann mening samhällsbevarande valmansgrupper, till landsbygdens bönder, till städernas borgare, till de lugnt tänkande arbetarna, att sluta sig fast tillsammans.

En stark förskjutning åt vänster gör faran för omstörtning av författningen hotande. Ty kan kravet på fullständig omvälvning av bestämmelserna i kommunerna genomdrivas, följer oundvikligen Första kammarernas krossande och ersättande med ett rikligt enkammersystem. Det socialdemokratiska partiet förväntar sig redan att kunna taga ledningen av vår statsutveckling och låta på författningsändringarna följa en social revolution. Under det nu pågående kriget skulle en övermäktig socialdemokrati under sin nuvarande ledning efter allt att döma leda till utrikespolitiska förvecklingar, som inom kort förde oss ut ur neutraliteten.

Medan tid är, måste så hotande faror förebyggas. Där samhällsbyggnaden är uristfällig, bör ett kraftigt arbete inriktas på goda reformer. Men detta kan ske inom den nuvarande författningens ram, utan övergivande av författningens bindande grundvalar.

I den nu pågående striden kämpa vi för frihet emot självsvåld, för laglig ordning emot samhällsupplösning, för en klar och ärlig neutralitet under kristiden, för ett självständigt och tryggt Sverge. Vi kämpa även för en sund och god utveckling av landets näringsliv, i första rummet av dess jordbruksnäring, vars ofantliga betydelse för folknärings tryggande så starkt framträtt under krigsåren, vi kämpa för bröd åt alla genom alla samhällsnyttiga arbete.

Valmän! I alle, som i själ och hjärta gillen det väsentliga i vår uppfattning, undviken att splittra Eder i smågrupper, till båtnad allenast för socialdemokraterna. Tänken ej på de smärre skiljaktigheterna mellan land och stad och mellan olika organisationer, utan besinnen vad landet nu kräver av Eder!

Sammanhållning ger styrka och ger seger. Splittring betyder svaghet.

Till enighet manar hänsynen till landets tryggade framtid. Till enighet manar tidslägets allvar.

Stockholm i augusti 1917.

Allmänna valmansförbundet:

Olof Jonsson,

Lantbrukare, f. d. Riksbanksfullmäktig,
ordförande.

Hans Andersson,

Lantbrukare, Direktör,
v. ordf.

Karl Hildebrand,

Fil. Doktor, Riksgäldsfullmäktig,
v. ordf.

Gustaf Brahn,

Hemmansägare,
v. ordf.